

S. Sayısı : 323

Bazı maddelerden istihlâk vergisi alınması hakkındaki kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası (1/1128)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Müdürlüğü

Sayı: 6/2709

24 - VI - 1938

Büyük Millet Mecl'isi Yüksek Reisliğine

Bazı maddelerden istihlâk vergisi alınması hakkındaki 2731 numaralı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında Maliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 24 - VI - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Mucib sebebler

Yünlü ve pamuklu mensucattan 2731 numaralı kanun mucibince almamakta olan istihlâk vergisinin şayak ve mümasili kaba yünlülerle pamuktan imal olunan kaput bezlerinin ve yün battaniyelerin maliyet fiyatına fazlaca tesir ettiği anlaşılmıştır. Köylümüzün ve fakir halkımızın elbiselik ve iç çamaşırı olarak kullandığı mezkûr dokumaların ve battaniyelerin vergisini satış bedeline nazaran mümkün mertebe hafif bir mikdara indirmek ve bu suretle Hükûmetçe hayat pahalılığının tahfifi yolunda alınan tedbirlere bir yenisini daha ilâve etmek maksadile hazırlanan işbu lâyiha ile derpiş olunan tenzilât aşağıda gösterilmiştir:

Kaput bezleri - 2731 numaralı kanuna göre kaput bezleri iki grupta toplanarak incelerinin kilosundan 25 ve kabalarının kilosundan 15 kuruş vergi almaktadır.

Takdim olunan lâyiha ile bu nevi dokumalar üç cinse tefrik edilerek kabalarının kilosundan 4 kuruş ve ortalarının kilosundan 9 kuruş vergi alınması esası kabul olunmuş ve ince neviden olanların vergisinde bir ağırlık bulunmadığı cihetle aynen ipka olunmuştur.

Nüfusumuzun büyük ekseriyetini teşkil eden köylü lehine kaput bezlerinde yapılan bu tenzilât istihlâk vergisinde 700 küsur bin lira raddesinde bir varidat noksanını ifade etmektedir.

Kaba yünlüler - Kaba ve ucuz cinsten olan yünlü kumaşların gümrük tarifesinde taallük ettiği pozisyonlara ince ve pahalı neviden olub istihlâk vergisi maliyet fiyatlarında ehemmiyete şayan bir yer tutmayan kumaşlar da girdiği cihetle vergi tenzilâtının köylü ve fakir halk tarafından giyilen ve ucuzlatılması matlub bulunan kumaşlara hasrı lâzım geldiğinden lâyihanın birinci maddesi ona göre hazırlanmıştır.

Bu nevi kumaşlarda istihlâk vergisinden tenzil olunan mikdar 449 bin lira raddesinde olub kısmen askeri kumaşlara da taallük etmektedir.

Battaniyeler - Yapılan tedkikat yünlü battaniyelerin kilosundan halen kilo başına alınan 55 kuruş mikdarındaki istihlâk vergisinin ağırlığını gösterdiği cihetle mezkûr vergi 10 kuruşa indirilmiştir. Bu tenzilâtın da tutarı 83 bin lira raddesindedir.

Ham kauçuktan alınan gümrük resminin tenzili mukarrer olub bu takdirde lâstik ayakkabıla-

rum maliyeti tenezzül edeceği cihetle deriden mamul ayakkabı imal edenleri himayeten lâstik çizme, potin ve mest üzerine giyilen kalos ve şosonler müstesna olmak üzere lâstik ayakkabılardan halen kilo başına 150 kuruş mikdarında alınmakta olan istihlâk vergisi 160 kuruşa iblâğ edilmek lâzım gelmiş ve lâyihanın 3 ncü maddesi bu maksadla tanzim edilmiştir.

Merbut kanun lâyihası bu esaslar dahilinde hazırlanmıştır.

Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe, İktisad ve Maliye

Muhtelit encümeni

Karar No. 213

Esas No. 1/1128

27 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

Bazı maddelerden istihlâk vergisi alınması hakkındaki 2731 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında olub Başvekâletin 24 - VI - 1938 tarih ve 6/2709 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihasının Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit bir encümünde müzakeresi Umumî Heyetçe kararlaştırıldığından lâyiha mezkûr encümenlerden mürekkep Muhtelit encümünde Maliye ve İktisad vekilleri hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu:

Hayat pahalılığını gidermeği programının ana hatları içine alan Hükümet, buna müessir olan muhtelif mevzuları ele alarak bilhassa köylü ve fakir halka ucuzluk temin edecek çareleri aramakta ve imkân olanları yapmakta olub ahiren Yüksek Meclise bu mevzuda bir takım kanunlar kabul buyurulmuştur.

İşbu lâyiha ile de yine en çok köylü ve fakir halk tarafından kullanılmakta olan pamuk ve yünlü mensucatta bir ucuzluk temini istihdaf edilmiş ve bunun için de kaput bezi ve kaba yünlü kumaşlardan alınmakta olan istihlâk vergilerinde mühim tenziller yapılmış ve bu meyanda battaniyelerin de çok ağır görülen istihlâk vergisi indirilmiş aynı zamanda ham kaçıktan alınan gümrük resminin tenzili Hükümetçe mukarrer olduğundan lâstik ayakkabılarda bir ucuzluk vücade geleceği tabii ise de bunun memlekette geniş mikyasta yapılan kösele ve deriden mamul ayakkabı imalâtını müteessir edeceği düşünilerek bunları himaye maksadile ve muvazaneyi temin için lâs-

tikten mamul ayakkabıların istihlâk vergileri bir miktar tezyid edilmiştir.

Lâyihanın varidat üzerine yapacağı tesir kaput bezlerinde sekiz yüz bin, kaba yünlü kumaşlarda 450 bin, battaniyelerde 83 bin lira ki heyeti umumiyesi takriben 1 400 000 lira raddesindedir.

Bu tenzillerin zikredilen malların piyasadaki satış fiyatları üzerinde yapacağı tesir dahi hesap edilmiş ve bu tesirin kaput bezlerinin beher metrosuna vasatî olarak iki buçuk - üç kuruş ve toptan metroları 300 kuruşa kadar satılan yünlü kumaşların fiyatında da takriben % 10 nisbetinde ve yün battaniyelerin beher kilosunda da 45 kuruş gibi bir tenzilden ibaret olacağı anlaşılmıştır.

En ziyade köylü ve fakir halkın ihtiyaçları düşünülerek yapılan işbu tenzilleri yerinde gören Encümenimiz lâyihayı esas itibarile kabul etmekle beraber Hükümetçe de ifade edildiği ve hile bu tenzilâtla halkın en mübrem ihtiyacı olan bu eşya üzerinde elde edilen ucuzluğun kâfi olmadığı ve bu malların daha ucuz satılabilmesini temin için ahiren Yüksek Meclise kabul buyurulan Devlet sermayesile teşkil edilen müesseselerin murakabe ve kontrolü hakkındaki kanunun iyi ve müessir bir şekilde tatbik edilmesi suretile bu malların maliyetinin indirilebileceğini ve bunun neticesi olarak da esaslı bir ucuzluk elde edilebileceğini mümkün gören Encümenimiz bunu temine yeter tedbirler alınmasını temenniye şayan görmüştür.

Lâyiha üzerinde yalnız tertibe aid bir değişiklik yapılmış, üçüncü madde sıra itibarile baş-

ta gelmesi icab ettiğinden birinci madde olarak yazılmış ve diğerlerinin numaraları bu yolda tashih edilmiştir. Bir de lâyiha'nın ikinci maddesinin (A) fıkrasında tesbit edilen evsafı haiz kumaşlardan kıymeti iki yüz yirmi kuruşa kadar olanların tenzilâta tâbi tutulduğu yazılı olub bilâhare Hükûmetçe yapılan hesaplarda bu tenzilâtın kıymeti 275 kuruşa kadar olanlara da teşmili mümkün olduğu izah edilerek kıymetin 275 olarak tashihi teklif edilmiş ve Encümenince kabul olunmuştur. Keza (B) fıkrasında tesbit edilen 240 kuruş kıymet de aynı suretle 300 kuruşa çıkarılmıştır.

Müstacelen müzakere edilmek dileğine Umumi Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisiğe sunuldu.

Muhtelit E. Reisi	M. M.	Kâtib
Isparta	Trabzon	İstanbul
Mükerrerem Ünsal	R. Karadeniz	F. Öymen
Balıkesir	Çorum	Diyarbakır
E. Adakan	E. Sabri Akgöl	Rüştü Bekit

Gazi Anteb	İzmir	Kayseri
A. H. Ayerdem	H. Çakır	N. Kerven
Kırklareli	Kırşehir	Malatya
Ş. Ödül	M. Seyfeli	M. Öker
Malatya	Maras	Mardin
O. Taner	A. Tiridoğlu	R. Erten
Ordu	Seyhan	Sivas
H. Yalman	N. Eldeniz	R. Çiner
Tokad	Trabzon	Afyon K.
S. Genca	Sırrı Day	İzzet Akosman
Afyon K.	Edirne	Eskişehir
Berç Türker	Mecdi Boysan	Emin Sazak
Gazi Anteb	Giresun	İzmir
Bekir Kaleli	Muzaffer Kılıç	Rahmi Köken
Bayazıt	Bursa	Tekirdağ
İhsan Tav	Dr. Galib Kahraman	Faik Öztrak
Diyarbakır	İstanbul	İzmir
H. Öviz	A. Bayındır	Kâmil Dursun
Manisa		
Tahir Hitit		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bazı maddelerden istihlâk vergisi alınması hakkındaki 2731 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — Bazı maddelerden istihlâk vergisi alınması hakkındaki 2731 numaralı kanunun birinci maddesinin 9 numaralı bendi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

9 - Pamuk ipliği, pamuklu mensucat ve pamuktan hazır eşya;

1 - Hariçten idhal olunan veya dahildeki

MUHTELİT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Bazı maddelerden istihlâk vergisi alınması hakkındaki 27 - V - 1935 tarih ve 2731 sayılı kanunun birinci maddesinin 5 numaralı bendinin «B» fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

B) Her nevi ayakkabı (deriden maada) mevaddı sarie ile müretteb ve gayri müretteb (idhalât umumî tarifesinin 447 numarasının A ve B pozisyonlarına giren her nevi) beher kilo gramdan 160 kuruş (ancak bu ayakkabıların hariçten idhali halinde beher kilo gramdan 196 kuruş alınacaktır.)

MADDE 2 — Aynı kanunun birinci maddesinin 9 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

9 — Hükûmetin teklifi aynen.

fabrikalarda imal olunub fabrikalardan satılan pamuk iplikleri (idhalât umumî tarifesinin 366, 367, 368, 369, 370 ve 373 numara ve bu numaraların pozisyonlarına giren ipliklerin) 24 İngiliz numarasına kadar olanların kilosundan 13,5 kuruş ve 24 İngiliz numarasından yukarı olanların kilosundan 22 kuruş,

II - Hariçten idhal olunan veya dahildeki fabrikalarda kendi imâl ettikleri ipliklerle dokunan pamuk mensucatı (İdhalât umumî tarifesinin 377, 378 ve 379 numara ve bunların pozisyonlarına giren her nevi):

A) İdhalât umumî tarifesinin 377 numarasına ve bunların pozisyonlarına giren mensucattan:

Metre murabbanın sıkleti 100 grama kadar (100 dahil) olanların kilosundan 25 kuruş, metre murabbanın sıkleti 100 gramdan 150 grama kadar (150 dahil) olanların kilosundan 9 kuruş, metre murabbanın sıkleti 150 gramdan fazla olanların kilosundan 4 kuruş.

B) İdhalât umumî tarifesinin 378, ve 379 numara ve bunların pozisyonlarına giren mensucattan:

Beher metre murabbanın sıkleti 150 grama kadar (150 dahil) olanların kilosundan 25; beher metre murabbanın sıkleti 150 gramdan fazla olanların beher kilo grammdan 15 kuruş.

C) İdhalât umumî tarifesinin 371, 372, 374, 375, 376, 380, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408 numara ve bu numaraların pozisyonlarına giren bilûmum pamuk mensucat ve pamuktan yapılmış hazır eşyanın beher kilosundan 55 kuruş.

MADDE 2 — Aynı kanunun birinci maddesinin 10 numaralı bendi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

10 - Yün ve kıl ipliği, yün ve kıl mensucat, yünden ve kıldan yapılmış hazır eşya;

1 - Hariçten idhâl olunan veya dahildeki fabrikalarda imâl edilip fabrikalardan satılan (İdhalât umumî tarifesinin 102 ve 103 numaralarına ve bunların pozisyonlarına giren her nevi) yün ve kıl ipliklerinin beher kilo grammdan 35 kuruş.

II - Hariçten idhâl olunan veya dahildeki fabrikalarda kendi imâl ettikleri ipliklerle dokunan yün ve kıl mensucat, yün ve kıldan yapılmış hazır eşya (İdhalât umumî tarifesinin 105,

MADDE 3 — İkinci madde aynen.

106 ve 107 numaralarına ve bunların pozisyonlarına giren her nevi):

A) İthalât umumî tarifesinin 106 B, C pozisyonlarına giren ve eni 140 santimden aşağı olmayan kumaşlardan metre murabbamın sikleti 600 grama kadar (600 dahil) olanların metresinin yerli fabrikalarda toptan satış fiyatı ve hariçten idhal olunanlarda gümrükden çıkarılmaya kadar yapılacak her türlü zarurî masraflar ve istinlâk vergisinde dahil olmak üzere ödenecek vergilerin ilâvesile hâsıl olan kıymeti 220 kuruşa kadar olanların kilosundan 10 kuruş.

B) İthalât umumî tarifesinin 106 B, C pozisyonlarına giren ve eni 140 santimden aşağı olmayan kumaşlardan metre murabbamın sikleti 600 gramdan fazla olanların metresinin yerli fabrikalarda toptan satış fiyatı ve hariçten idhal olunanlar da gümrükten çıkarılmaya kadar yapılacak her türlü zarurî masraflar ve istinlâk vergisi de dahil olmak üzere ödenecek vergilerin ilâvesile hâsıl olan kıymeti 240 kuruşa kadar olanların kilosundan 6 kuruş.

C) Yukarıda A, B, fıkralarında yazılı kumaşlardan gayrisinin metre murabbamın sikleti 600 grama kadar (600 dahil) olanların kilosundan 45 kuruş; metre murabbamın sikleti 600 gramdan fazla olanların kilosundan 25 kuruş.

Ç) (İthalât umumî tarifesinin 104, B ve A 108, 109, 110, 111, 112, 113 ve 114 C, Z numara ve pozisyonlarına ve 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 125 numara ve pozisyonlarına giren bilûmum) yün ve kıl mensucat ve mamulât ile yün ve kıldan yapılmış hazır eşyanın beher kilosundan 55 kuruş.

D) İthalât umumî tarifesinin 121 numarasına giren battaniyelerin kilosundan 10 kuruş.

E) İthalât umumî tarifesinin 126 numarasına giren) şapka taslaklarının beherinden 25 kuruş.

Bu kanunun tatbikatında at ve keçi - tiftik hariç - kılmadan maada olan hayvan kılları yün mefhumuna dahildir.

MADDE 3 — Aynı kanunun 1 nci maddesinin 5 numaralı bendinin B fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

B : Her nevi ayakkabı (Deriden maada) mevaddı saire ile müretteb ve gayri müretteb ithalât umumî tarifesinin 447 numarasının A ve B pozisyonlarına giren her nevi) beher kilogra-

mından 160 kuruş (Ancak bu ayakkabıların hariçten idhali halinde beher kilogramından 196 kuruş alınacaktır.).

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Adliye, Dahiliye, Maliye, İktisad, Güm-ve inhisarlar vekilleri memurdur.

24 - VI - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya		F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

MADDE 4 — Dördüncü madde aynen.

MADDE 5 — Beşinci madde aynen.

